דוחה הגמרא אף סברא זו: דְּלְמָא ברייתא זו כְּרַבִּי נָתָן הִיא, דְּתַנְיָא, רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, מַנַּיִן לְרֹאובֵן הַנּוֹשֶׂה בַּחֲבֵירוֹ שֶׁמְּעוֹן סְכוּם שֶׁל מָנֶה, וְחָבֵירוֹ – שִׁמְעוֹן, נוֹשֶׂה מִנֶּה בַּחֲבֵירוֹ לֵוִי, מַנַּיִן שֶׁמּוֹצִיאִין אֶת הַחוֹב מִזֶּה – מֵהַלְוֹוֶה הָאַחֲרוֹן [–לֵוִי], וְנוֹתְנִין לָזֶה – לְמַלְוֶה הָרִאשׁוֹן [–רֹאובֵן], וְאֵין אוֹמְרִים שֶׁלּוֹי יִשְׁלֹם אֶת חוֹבוֹ לְשִׁמְעוֹן, וְשִׁמְעוֹן יִשְׁלֹם לִרְאוּבֵן, תַּלְמוּד לוֹמַר (במדבר ה ז) וְהֵשִׁיב אֶת אַשְׁמוֹ [–חוֹבוֹ בְּמָמוֹן] בְּרֹאשׁוֹ וגו' וְנָתַן לַאֲשֶׁר אָשַׁם לוֹ, וְהֵיינוּ שֶׁהַחַייָב מִמָּמוֹן לְחַבֵּירוֹ נוֹתְנוֹ לְמִי שֶׁעִיקַּר הַמָּמוֹן עָתִיד לְהִיוֹת בִּרְשׁוּתוֹ, וְאִם חַבֵּירוֹ חַייָב מִמָּמוֹן לַאֲחֵר, נוֹתְנוֹ לְאוֹתוֹ אַחֵר, וְלֹא לְמִי שֶׁנּוֹשֶׁה בּוֹ, כֵּיוָן שֶׁאֵין סְבוּרָא לְהַעֲבִיר אֶת הַמָּעוֹת מִלּוֹי לְשִׁמְעוֹן וּמִשִּׁמְעוֹן לִרְאוּבֵן, אֶלָּא יִשְׁלֹם לוֹי לִרְאוּבֵן. וְאִם כֵּן יִתְכַּן שֶׁהַבְּרַייתָא סוֹבֶרֶת כְּרַבִּי נָתָן, וְכֵיוָן שֶׁהִיא הִיבֵּם מִמּוֹן לְמֵת, וְנִכְסֵי הַמֵּת מְשׁוּעְבָּדִים לִכְתוּבַּת אִשְׁתּוֹ, חַייָב הִיבֵּם לְהַחְזִיר אֶת הַחוֹב לְחִזּוּק הַמֵּת, שֶׁיִּהְיֶה מְשׁוּעְבָּד לִכְתוּבַּת הִיבְּמָה.

הַגְּמָרָא מְבָאֶרֶת מְדוּעַ דָּחֲתָה רַב נַחְמָן בְּרַייתָא זוֹ: אֶלָּא טַעְמוֹ שֶׁל רַב נַחְמָן הוּא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא אַשְׁכְּחָן תַּנָּא דְּמַחֲמִיר תְּרֵי חוּמְרֵי בְּכְתוּבָּה – לֹא מְצִינוּ תַּנָּא הַסּוֹבֵר שֶׁנִּיתָּן לְהַחְמִיר שְׁתֵּי חוּמְרוֹת בִּכְתוּבָּה, כֵּיוָן שֶׁגְּרַייתָה הִיא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, וְאִילּוּ בִּבְרַייתָא זוֹ יֵשׁ שְׁתֵּי חוּמְרוֹת, הָאַחַת כְּרַבִּי מֵאִיר, שֶׁמְּטַלְטְלִים מִשְׁתַּעְבְּדִים לִכְתוּבָּה, וְהַשְׁנִיָּה כְּרַבִּי נָתָן, שֶׁחַייָב הַלְוֶה לְהַחְזִיר חוֹב לִנּוּשֵׁי נוּשִׁיו. אֶלָּא לֹא מְצִינוּ מַחְמִירִים בִּכְתוּבָּה אֶלָּא חוּמְרָא אַחַת, אֵי כְּחוּמְרַת רַבִּי מֵאִיר, אֵי כְּחוּמְרַת רַבִּי נָתָן, וְאִילּוּ מִי שֶׁסִּידֵּר בְּרַייתָא זוֹ וְשָׁנָה בָּהּ שְׁתֵּי חוּמְרוֹת בּוֹדְאֵי לֹא קִיבֵּל כֵּן מֵרַבּוֹ, אֶלָּא מַעֲצָמוֹ אָמַר כֵּן, וְאֵין סוֹמְכִים עַל דִּבְרֵיהוּ.

מְסַיֵּימת הַגְּמָרָא: אָמַר רָבָא, אִם כֵּן, חַיֵּינוּ דְּשַׁמַּעְנָא לֵיהּ לְאַבַּיֵי – וְזֹהוּ הַטַּעַם שֶׁהֵיִיתִי שׁוֹמֵעַ מִאֲבַיֵי דְּאָמַר עַל הַבְּרַייתָא 'זוֹ אֵינָהּ מִשְׁנָה', וְלֹא יָדַעְנָא מַאי הִיא – וְלֹא יָדַעְתִּי מָה טַעְמוֹ שֶׁהוּא דּוֹחֶה בְּרַייתָא זוֹ מֵהֲלָכָה, וְעַתָּה אֲנִי מְבִין שֶׁטַּעְמוֹ הוּא מֵחֲמַת שֶׁלֹּא מְצָאנוּ תַּנָּא הַמַּחְמִיר שְׁתֵּי חוּמְרוֹת בִּכְתוּבָּה.

* * *

הַגְּמָרָא מְבִיאָה מַעֲשֶׂה נוֹסֶף בְּעִנְיָן זֶה: הַהוּא גַּבְרָא, דְּנָפְלָה לֵיהּ יְבָמָה בָּעִיר מָתָא מְחַסְיָא, וְהוּא הָיָה הָאָח הַגָּדוֹל שֶׁמְּצוֹת הַיִּבּוּם מוּטֶלֶת עָלָיו, בָּעָא אֲחוֹהָּ לְמִיפְסְלָהּ בְּגִיטָּא מִינֵּיהּ – רָצָה אָחִיו הַצָּעִיר מִמֶּנּוּ לְפַסֵּל עָלָיו אֶת הַיִּבּוּם עַל יְדֵי שִׁיתּוּק לֶה גַּט, וְיֹאסַר אוֹתָהּ בְּיִבּוּם. אָמַר לֵיהּ הָאָח הַגָּדוֹל, מַאי דַּעְתָּךְ – מַדּוּעַ רְצוֹנְךָ לְפוֹסְלָהּ עָלַי, אִי מִשּׁוּם נִכְסֵי – אִם זֹהוּ מַחְמַת שֶׁרְצוֹנְךָ לִירֹשׁ עִמִּי אֶת נִכְסֵי הַמֵּת, אֲנָא, אַף שֶׁאֶייבַּמְנָה וּמִצַּד הַדִּין אֲנִי הִיּוֹרֵשׁ, בְּנִכְסֵי פָּלְיָינָא לָךְ – אֲחֻלּוֹק עִמָּךְ בִּנְכָסָיו. אָמַר לֵיהּ הָאָח הַקָּטָן, מְסַתְּפֵינָא דְּעָבְדַתְּ לִי כְּדַעֲבִיד פּוּמְבְּדִיתָאָה רַמָּאָה – אֲנִי חוֹשֵׁשׁ שֶׁתִּנְהֲגִי עִמִּי כְּפִי שֶׁנָּהֲגָה אוֹתָהּ רַמַּאי מִפּוּמְבְּדִיתָא [שֶׁהוּבְאָה מַעֲשֶׂה שָׁבוֹ לְעֵיל], שֶׁהִבְטִיחָה לְאָחִיו אֶת מַחְצִית הַנְּכָסִים, וְאַחֲרֵי שֶׁיִּיבֵּם חָזַר בּוֹ וְנָטַל אֶת כָּל הַיְרוּשָׁה לְעַצְמוֹ. אָמַר לֵיהּ הָאָח הַגָּדוֹל, אִי בָּעֵית – אִם רְצוֹנְךָ, פְּלוֹג לָךְ מֵהַשְׁתָּא – הַחְזֵק בְּחֶלְקְךָ וְעֲשֵׂה בּוֹ קִנְיָן עַתָּה, קוֹדֶם הַיִּבּוּם, וְכִשֶּׁאֶייבֶּם אוֹתָהּ וְאִזְכֶּה בְּכָל הַנְּכָסִים, תִּיטּוֹל אַתָּה אֶת הַחֵלֶק שֶׁעְּשִׂית בּוֹ קִנְיָן.

אָמַר מַר בַּר רַב אַשִׁי עַל מַעֲשֶׂה זֶה, אַף עַל גַּב דְּכִי אֲתָא [–כְּשֶׁבָּא] רַב דִּימִי מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבָבֶל, אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ לְךָ וּמְשׁוֹךְ פָּרָה זוֹ הַשְׁייבֵת לִי, וְלֹא תִּהְיֶה קִנְיָה קִנְיָה לְךָ אֶלָּא לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, הוֹעִילָה מְשִׁיכָתוֹ, וְלְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם קָנָה אֶת הַפָּרָה, וַאֲפִילּוּ אִם בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁלְּאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם לֹא עָמְדָה הַפָּרָה בִּרְשׁוּת הַקּוֹנֶה, אֶלָּא הָיְתָה עוֹמֶדֶת בַּאֲגָם, שֶׁהוּא מָקוֹם הַפְקֵר. וְאִם כֵּן לְכַאוֹרָה אַף כָּאן הָיָה מָקוֹם לוֹמַר שֶׁיִּכּוֹל הָאָח הַמְּייבֵם לְהַקְנוֹת לְאָחִיו הַקָּטָן אֶת הַנְּכָסִים קוֹדֶם שֶׁיִּזְכֶּה בָּהֶם בְּעַצְמוֹ, אֵין הַדָּבָר כֵּן אֶלָּא יֵשׁ לַחֲלֹק בֵּין הַדְּבָרִים, דְּהָתָם, לְגַבֵּי מְשִׁיכַת פָּרָה לְקִנְוְתָהּ לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, בְּיָדוֹ שֶׁל הַמַּקְנֶה לְהַקְנוֹתָהּ מִיָּד, שֶׁהֲרֵי הִיא שְׁלוֹ, וְלָכֵן יָכוֹל לְהַקְנוֹתָהּ גַּם לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם. אֲבָל הָכָא, בְּאוֹתוֹ שֶׁהִקְנָה לְאָחִיו אֶת הַנְּכָסִים קוֹדֶם הַיִּבּוּם, לָאו בְּיָדוֹ – אֵינוֹ יָכוֹל לְהַקְנוֹת לוֹ אֶת הַנְּכָסִים עַתָּה, שֶׁהֲרֵי הוּא עֲצָמוֹ עֲדַיִין לֹא זָכָה בָּהֶם, וְאִפִילּוּ אִם הָיָה אוֹמֵר לוֹ שִׁיזְכֶּה בַּנְּכָסִים 'מֵעַכְשָׁיו' וְלְאַחַר שִׁיירֵשׁ, לֹא יִקְנֶה, כֵּיוָן שֶׁהַהֲלָכָה הִיא כְּרַב יוֹסֵף, שֶׁאֵין אַפְשָׁרוּת לְקִנּוּת אֶת הַיְרוּשָׁה.

הַגְּמָרָא מְקַשָּׁה סְתִירָה בְּדִבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן. מְקַשָּׁה הַגְּמָרָא: כֵּיצַד אָמַר מַר בַּר רַב אַשִׁי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן שֶׁנִּיתָּן לְמַשּׁוֹךְ חֵפֶץ עַכְשָׁיו וְלִקְנוֹתוֹ רַק לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, וְהָא כִּי אָתָא רָבִין אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, שֶׁהַמּוֹשֵׁךְ חֵפֶץ כְּדֵי לְקִנּוֹתוֹ לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם לֹא קָנָי. מְתָרֶצֶת הַגְּמָרָא: לֹא קַשְׁיָא, הָא – מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן שֶׁמּוֹעִיל הַקִּנְיָן, הַיְינוּ בְּאוֹפֶן דְּאָמַר לֵיהּ לְהַקּוֹנֶה 'קָנַי מַעֲכְשָׁיו' – לְאַחַר שִׁיעִבְּרוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם, תִּהְיֶה הַבְּהֵמָה קְנוּיָה לָךְ מֵעַכְשָׁיו, וְכִוַּונָתוֹ שֶׁיִּתְחִיל הַקִּנְיָן עַכְשָׁיו וְיִסְתַּיֵּים לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, וְהָא – מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן שֶׁלֹּא הוֹעִיל קִנְיָינוֹ, הַיְינוּ בְּאוֹפֶן דְּלֹא אָמַר לֵיהּ קָנַי מַעֲכְשָׁיו, אֶלָּא שִׁיקְנֶה רַק לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, וְכֵיוָן שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן לֹא עָשָׂה כָּל קִנְיָן, לֹא קָנָה.

הַגְּמָרָא מַמְשִׁיכָה לָדוּן בִּיבָם הָרוֹצֶה לְחַלּוֹק עִם אֶחָיו בִּירוּשַׁת הַמֵּת. מִסְפֶּרֶת הַגְּמָרָא: בָּעוּ מִינֵּיהּ מֵעַוּלָּא – שֶׁאֲלוּ בְּנֵי הַיְשִׁיבָה אֶת עוּלָּא, אַחַ שִׁיבֵּם, וְזָכָה בִּנְכְסֵי הַמֵּת, וְאַחַר כָּךְ חִילֵּק אֶת נִכְסָיו לְאַחָיו, מַהוּ – הָאִם חָלוֹ מַעֲשָׂיו. הֵשִׁיב לָהֶם עוּלָּא: לֹא עָשָׂה וְלֹא כְּלוּם, וְכִדְבְרֵי רַב יוֹסֵף שֶׁאֵין הָאָח יָכוֹל לִמְכּוֹר אֶת נִכְסֵי הַמֵּת, לְפִי שֶׁכּוּלָּם מְשׁוּעְבָּדִים לִכְתוּבַּת הִיבְּמָה. הוֹסִיפוּ וְשָׁאֲלוּ הַתַּלְמִידִים: חִילֵּק אֶת הַנִּכְסִים וְאַחַר כָּךְ יִבֵּם, מַהוּ. הֵשִׁיב לָהֶם עוּלָּא: לֹא עָשָׂה וְלֹא כְּלוּם. תְּמַהּ הַגְּמָרָא עַל מֹשֶׁא וּמַתָּן זֶה: מַתְקִיף לָהּ רַב שֵׁשֶׁת, הַשְׁתָּא – מַעְתָּה שֶׁפָּסַק עוּלָּא לְתַלְמִידִים בְּשֶׁאֵלָתָם הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁאִם יִבֵּם, וְכִבֵּר זָכָה בַּנְּכָסִים, וְאַחַר כָּךְ חִילֵּק, לֹא עָשָׂה וְלֹא כְּלוּם, חִילֵּק וְאַחַר כָּךְ יִבֵּם מַבַּעְיָא – וְכִי יֵשׁ צוֹרֶךְ לְהַשְׁמִיעַ שֶׁאִם חִילֵּק אֶת הַנִּכְסִים קוֹדֶם שֶׁייִּבֵּם, שֶׁעֲדַיִין לֹא זָכָה בָּהֶם, שֶׁאֵין חִלּוּקָתוֹ מוֹעִילָה, וְהֵרִי פָּשׁוּט שֶׁלֹּא עָשָׂה כְּלוּם. מְתָרֶצֶת הַגְּמָרָא: לֹא הִיוּ אֵלּוּ שְׁאֵלוֹת שֶׁל תַּלְמִידִים בְּדֶרֶךְ לִימּוּדוֹ שֶׁל עוּלָּא, אֶלָּא שְׁאֵלוֹת שֶׁנִּשְׁאֲלוּ לְמַעֲשֶׂה, וּשְׁנֵי מַעֲשִׂים הָווּ – שְׁתֵּי הַשְּׁאֵלוֹת נִשְׁאֲלוּ בִּשְׁנֵי מְקֹרִים שׁוֹנִים, וְלֹא שָׁמַע הָאַחֲרוֹן אֶת הַתְּשׁוּבָה שֶׁהֵשִׁיב עוּלָּא לְשׁוֹאֵל הָרִאשׁוֹן.

מְבִיאָה הַגְּמָרָא אֶת פִּסְקוֹ שֶׁל רֵישׁ לָקִישׁ בְּנִידּוֹן זֶה: כִּי אָתָא רָבִין, אָמַר בְּשֵׁם רֵישׁ לָקִישׁ, בֵּין יִבֵּם וְאַחַר כָּךְ חִילֵּק, בֵּין חִילֵּק וְאַחַר כָּךְ יִבֵּם, לֹא עָשָׂה וְלֹא כְּלוּם. פּוֹסֶקֶת הַגְּמָרָא אֶת הַהֲלָכָה: וְהִלְכְתָא, לֹא עָשָׂה וְלֹא כְּלוּם.

* * *

שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה: [פֵּירוֹת] הַמְחוּבָּרִין בְּקַרְקַע, אָמַר רַבִּי מֵאִיר שֶׁמִּין אוֹתָן כְּמָה הֵן יְפִין בְּפֵירוֹת וְכַמָּה הֵן יְפִין בְּלֹא פֵּירוֹת, וְהַמּוֹתָר יִלָּקַח בְּהֶן קַרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פֵּירוֹת, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, פֵּירוֹת הַמְחוּבָּרִים לַקַּרְקַע, שֶׁלּוֹ. מְקַשָּׁה הַגְּמָרָא: אַמַּאי – מִדּוּעַ לְדַעַת חֲכָמִים אֵין הַפֵּירוֹת שַׁייכִים לִיבֶּמָה, אֶלָּא לִיבֶּם, וְהָא כָּל נְכָסָיו שֶׁל הַמֵּת אַחֲרַאי וְעַרְבָאי לְכְתוּבָּתָהּ – אַחֲרַאי וַעֲרֵבִים לְתַשְׁלוּם כְּתוּבַּת הַמֵּת, וּפֵירוֹת הַמְחוּבָּרִים לְקַרְקַע דִּינָם כְּקַרְקַע. מְתָרֶצֶת הַגְּמָרָא: אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, יֵשׁ לִשְׁנוֹת אֶת גִּירְסַת הַמִּשְׁנָה, וְתָנֵי – וְיֵשׁ לִשְׁנוֹת בָּהּ, שִׁפֵּירוֹת הַמְחוּבָּרִים לְקַרְקַע הֵם שֶׁלָּהּ', וְכִדְעַת רַבִּי מֵאִיר, וְלֹא נִחְלְקוּ עַל רַבִּי מֵאִיר אֶלָּא בְּפֵירוֹת תְּלוּשִׁים, שֶׁלְּדִבְרֵי חֲכָמִים אֵינָם מִשְׁתַּעְבְּדִים לִכְתוּבָּה.

* * *

שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה: בְּנָהּ הִיבֵּם לִיבְמָתוֹ, חֲרֵי הִיא בְּאֶשְׁתּוֹ. מְבָרֶרֶת הַגְּמָרָא: לְמַאי הִלְכְתָא – לְגַבֵּי אֵיזוֹ הֲלָכָה דִּין הִיבֵּמָה כְּאִשְׁתּוֹ. מְבָאֶרֶת הַגְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא, לוֹמַר – בְּהֲלָכָה זוֹ נֶאֱמַר חִידּוּשׁ, שֶׁמְּגָרְשָׁהּ בְּגֵט, וְאֵינָהּ צְרִיכָה חֲלִיצָה. וּמַחֲזִירָהּ – וְאִם גֵּירְשָׁהּ רִשְׁאִי לְהַחְזִירָהּ, וְאֵינָהּ אֲסוּרָה עָלָיו בְּאִיסּוּר 'אֵשֶׁת אָח'. תְּמַהּ הַגְּמָרָא: מַה הַחִידּוּשׁ בְּכָךְ שֶׁמְּגָרְשָׁהּ בְּגֵט, פְּשִׁיטָא, שֶׁהֲרֵי הִיא כְּכָל אִשָּׁה הַיּוֹצֵאת בְּגֵט. מְתָרֶצֶת הַגְּמָרָא: מַהוּ דְּתֵימָא – הַיְיתִי סָבוּר לוֹמַר, ש'יְבָמָה יָבְאָה עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבָּמָהּ' (דברים כה ה) אָמַר רַחֲמָנָא, וְאַף אַחֲרֵי שֶׁכְּנָסָהּ עֲדַיִין יְבוּמִין הָרִאשׁוֹנִים עָלֶיהָ – הִיא נִחְשֶׁבֶת עֲדַיִין לִיבֶּמָה, וְלֹא תִּיסָּגֵי – לֹא דַּי לָהּ בְּגֵט כְּדֵי לְהַתִּירָהּ לְהִינָּשֵׂא לְאַחֵר, אֶלָּא יִצְטָרֵךְ לְהוֹרִיצָהּ אַף בַּחֲלִיצָה, קָא מַשְׁמַע לָן הַתְּנָא, שֶׁיּוֹצֵאת בְּגֵט לִבָּד, כְּכָל אִשָּׁה.

מַמְשִׁיכָה הַגְּמָרָא לְהַקְשׁוֹת: 'מַחֲזִירָהּ', פְּשִׁיטָא – דִּין זֶה, שֶׁיִּכּוֹל הִיבֵּם לְהַחְזִירָהּ לְאַחַר שֶׁגֵּירְשָׁהּ, פְּשׁוּט הוּא, שֶׁהֲרֵי הִיא כְּכָל אִשָּׁה שֶׁהִתְגָּרְשָׁה,

מתרצת הגמרא: **מַהוּ דְּתֵימָא** – היינו סבורים לומר, **מְצָוָה דְּרָמָא רַחֲמָנָא עֲלַיְיהּ** – את המצוה שהטילה התורה עליו, לייבם את אשת אחיו, **עֲבָדָהּ** – עשאה כשייבמה, **וְהַשְׁתָּא**, אחר שבנסה וגירשה, **תֵּיקוּם עֲלַיְיהּ בְּאִיסּוּר אֵשֶׁת אָח** – תעמוד עליו באיסור של אשת אח, ככל אשת אח שלא במקום מצוה שאסורה ב'כרת' (דברים יח טז), **קָא מַשְׁמַע לָן** התנא במשנה, שלאחר שבנסה פקע לגמרי איסור זה, ורשאי להחזירה אף לאחר שגירשה, הגם שאין בכך מצוה.

הגמרא מבררת מנין למדה משנתינו דינים אלו. מקשה הגמרא: **וְאֵימָא הָכִי נַמִּי** – שמא נאמר שאכן כך, שאינה יוצאת בגט לבד אלא צריכה גם חליצה, וכן שלאחר שנשאה וגירשה הרי היא חוזרת להיות אסורה עליו באיסור אשת אח. מתרצת הגמרא: **אָמַר קְרָא,** (שם כה ה) 'יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה', ותיבת 'לְאִשָּׁה' מיותרת, ובאה ללמד שבַּיִן שֶׁלָּקְחָהּ, נַעֲשֵׂית בְּאִשְׁתּוֹ לכל דבר, ואין צריכה חליצה, ויכול להחזירה לאחר שגירשה.

* * *

שנינו במשנה: כנסה, הרי היא כאשתו לכל דבר, **וּבַלְבַד שֶׁתְּהֵא כְּתוּבָתָהּ עַל נִכְסֵי בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן**. מבררת הגמרא: **מַאי מַעֲמָא** – מדוע אין נכסי היבם עצמו משתעבדים, אלא השיעבוד נשאר על נכסי בעלה הראשון. מבארת הגמרא: שיעבוד נכסים לצורך הכתובה מוטל על הנושא אשה מרצונו, ואילו יבם זה, **אִשָּׁה חִקְּנוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם**, בכך שחייבה אותו התורה לייבמה, ואינו משעבד עצמו לכתובתה.

הגמרא מביאה אופן שבו נכסי היבם משתעבדים לכתובת יבמתו. אומרת הגמרא: **וְאִי לֵית לָהּ מֵרִאשׁוֹן** – אם לא השאיר הבעל הראשון נכסים כלל, וממילא אין לאשתו נכסים המשועבדים לכתובתה, תיקנו חכמים **דְּאִית לָהּ מִשֶּׁנִּי** – שיש לה כתובה מנכסי השני. וטעם התקנה הוא **כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא** האשה **קַלָּה בְּעֵינָיו** של השני **לְהוֹצִיאָהּ**, שאם לא יהיו נכסיו משועבדים לכתובתה, לא יחשוש לגרשה.

* * *

שנינו במשנה: **לֹא יֹאמַר לָהּ** [היבם] **חֲרֵי כְתוּבָתֵיךְ** מונחת על השולחן, אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה. וכן לא יאמר אדם לאשתו הרי כתובתיך מונחת על השולחן, אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה. מבררת הגמרא: **מַאי 'וְכֵן'** – מדוע הוצרכה המשנה לחדש שאף בסתם אשה הדין כן, ומאיזה טעם היינו מחלקים בין יבמה לבין סתם אשה. מבארת הגמרא: **מַהוּ דְּתֵימָא** – היינו יכולים לומר, שדווקא **הָתָם**, לגבי יבמה, **הוּא** שנאמר דין זה, משום **דְּלֹא כָּתַב לָהּ** היבם כתובה, וממילא לא שיעבד לה נכסים 'וְהָקְנָאי **וְהָקְנָיְנָא**' – שכבר קניתי ושאני עתיד לקנות, ויתכן שתהיה איבה ביניהם, שתחשוש האשה שיאבדו הנכסים שייחד לה ותאבד כתובתה, **אֲבָל הָכָא**, באשה רגילה, **דִּכְתַב לָהּ** בעלה כתובה, ושיעבד לה נכסים **דְּקָנֵי וְדָקְנָיְנָא, אֵימָא סָמְכָה דַּעְתָּהּ** – שמא נאמר שסומכת דעתה על כל הנכסים שיש לו, שהרי אף אחר שייחד לה נכסים מסוימים, אם יאבדו אותם נכסים תוכל לגבות כתובתה משאר נכסים, **קָא מַשְׁמַע לָן** שאינו יכול לעשות כן, כיון שאף שלפי האמת תוכל לגבות משאר נכסים, מכל מקום אין דעתה סומכת על כך.

* * *

שנינו במשנה: **גְּרָשָׁהּ** [היבם], **אֵין לָהּ אֶלָּא כְתוּבָתָהּ**, ויכול היבם למכור את שאר הנכסים שירש מאחיו המת. מדייקת הגמרא: אם **גְּרָשָׁהּ, אִין** – כן, יכול היבם למכור את הנכסים, אך אם **לֹא גְּרָשָׁהּ, לֹא** – אינו יכול למוכרם. **וְקָא מַשְׁמַע לָן** התנא **כִּדְרַבִּי אַבָּא** לעיל (פא.), שבעוד שהיבמה נשואה לו אינו יכול למכור את נכסי היבם, ואם רצונו למוכרם יגרשנה ויחזור וישאנה.

* * *

שנינו במשנה: **הֶחֱזִירָהּ, חֲרֵי הִיא כְּבָר הַנָּשִׂים, וְאֵין לָהּ אֶלָּא כְּתוּבָתָהּ**, כלומר שכונסה על דעת כתובתה הראשונה, ואינו צריך להתחייב לה כתובה חדשה. מקשה הגמרא: **'הֶחֱזִירָהּ'** – בדין זה, שאם החזירה אין לה אלא כתובתה, **מַאי קָא מַשְׁמַע לָן** – מה חידש לנו התנא כשכתב דין זה לגבי יבמה, והרי כבר **תַּנְיָא** – שנינו דין זה במשנה להלן (פט:) לגבי סתם אשה, **הַמְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, וּמַחֲזִירָהּ, עַל מְנָת כְּתוּבָּה רִאשׁוֹנָה** הוא **מַחֲזִירָהּ**, ואינו צריך לכתוב לה כתובה חדשה.

מתרצת הגמרא: **מַהוּ דְּתֵימָא**, דווקא **בְּאִשְׁתּוֹ הוּא** דאינו כותב לה כתובה נוספת, **דְּאִיהוּ כָּתַב לָהּ כְּתוּבָּה מִינַּיהּ** – כיון שהוא זה שכתב לה את הכתובה בפעם הראשונה, ואמרו חכמים שהתחייבותו זו מועילה גם לנישואין השניים, **אֲבָל בִּיבָמְתּוֹ, דְּלֹא אִיהוּ כָּתַב לָהּ** – שכשנכנסה בפעם הראשונה היתה כתובתה על פי מה שכתב והתחייב בעלה הראשון, שמת, אם כן **הֵיכָא דְּגָרְשָׁהּ וְאַחֲדָרָהּ** – באופן שהשני גירשה והחזירה, **אֵימָא כְּתוּבָתָהּ מִינַּיהּ** – שמא נאמר שמוטל עליו לכתוב לה כתובה חדשה ולשעבד לה את נכסיו, **קָא מַשְׁמַע לָן** התנא, שאינו חייב לכתוב לה כתובה חדשה, ואין לה אלא את הכתובה הראשונה שכתב לה בעלה הראשון, ושיעבודה על נכסי הראשון.

* * *

הגמרא מבארת מדוע תיקנו חכמים שכל נכסי הבעל משועבדים לכתובת אשתו: **אָמַר רַב יְהוּדָה, בָּרִאשׁוֹנָה** – בזמנים הקדומים, **הָיוּ** הבעלים **כּוֹתְבִין לְכְתוּבָּה מָאתַיִם** זוז, **וּלְאַלְמָנָה מָנֶה**, ולא היו משעבדים את נכסיהם לגביית הכתובה, **וְהָיוּ** האנשים **מַזְקִינִין וְלֹא הָיוּ נוֹשְׂאִין נָשִׁים**, לפי שלא רצו הנשים להינשא, מחשש שלא יהיה להם מהיכן לגבות את כתובתן. לפיכך **הִתְקִינוּ** חכמים **שֶׁיִּהְיוּ מְנִיחִין אוֹתָהּ** – את הממון המיועד לכתובתה **בְּבֵית אָבִיהָ**, והיא סומכת על כך שתגבה מממון זה, ולא יוכלו הבעל או יורשיו להצניע ממון זה. **וַעֲדַיִין** היתה תקלה אחרת בכך, **שְׁכָּשְׁהוּא** [–הבעל] **הֵיכָא כּוֹעֵס עָלֶיהָ**, לא היה קשה בעיניו לגרשה מחמת כתובתה, אלא היה מגרשה **וְאוֹמֵר לָהּ לְכִי אֵצֶל כְּתוּבָּתֵיךְ**, שהרי בין כך אינו משתמש בממון זה. לפיכך **הִתְקִינוּ** חכמים, **שֶׁיִּהְיוּ מְנִיחִין אוֹתָהּ בְּבֵית חָמִיהָ**, כלומר בבית בעלה. ובזמן שתיקנו כן, הנשים **הָעֲשִׁירוֹת**, שכתובתן מרובה, היו **עוֹשׂוֹת אוֹתָהּ** – עושות מממון הכתובה **קְלָתוֹת** [–סלים] **שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב, וְהָעֲנִיּוֹת הָיוּ עוֹשׂוֹת אוֹתָהּ לַעֲבִיט שֶׁל מֵימֵי רַגְלַיִם** – לכלי שמטילים בו מי רגלים, שהיה עומד בבית בעלה. **וַעֲדַיִין** היתה תקלה בכך, **שְׁכָּשְׁכּוֹעֵס עָלֶיהָ, אוֹמֵר לָהּ טְלִי כְתוּבָּתֵיךְ וּצְאִי**, שלא היה ניכר לו הפסד הממון. **עַד שֶׁבָּא שִׁמְעוֹן בֶּן שָׁטַח וְתִיקֵּן שֶׁיְּהֵא** הבעל **כּוֹתֵב לָהּ כָּל נִכְסַי אַחֲרַיִן לִכְתוּבָּתָהּ**, ולא ייחד לה את גביית הכתובה במטלטלין כלל.

הדרן עלך האשה